

Kristian Ottosen om jødeboene:

Stortinget bør gi erstatning

Ap 29/1-96 NTB

Stortinget bør handle raskt og tilby en rund sum i erstatning for verdiene som ble tatt fra de norske jødene under krigen, sier Kristian Ottosen.

OLAV ANDERS ØVREBØ, NTB

Ottosen utga i 1994 boken «I slik en natt», om deportasjonen av jøder fra Norge. Det var den nå 75 år gamle forfatterens femte bok om nordmenn i tyske konsentrasjonsleirer og tukthus under annen verdenskrig. Ottosen satt selv tre år i tysk fangenskap.

Justisdepartementets granskning av beslagleggelsen av de norske jødernes eiendom under krigen og det mangelfulle erstatningsoppgjøret etter 1945 vil komme i gang om kort tid. Målet er i første omgang å finne flest mulig fakta om hva som skjedde, men spørsmålet om erstatning til det jødiske samfunnet vil uansett komme opp. Kristian Ottosen tror den beste løsningen er at Stortinget tar tak i saken og ordner opp, for eksempel ved å betale en sum til Det Moaiske Trossamfund som kompensasjon.

- En rund sum

- Jeg er ikke sikker på om man bør basere en kompensasjon på nøyaktig bokholdermessige beregninger, fordi de vil være feil under alle omstendigheter. Jeg tror man skal tilby en rund sum, sier Ottosen.

- Du advarer mot å sette seg ned å telle kroner og øre på en nitid måte?

- Jeg er sikker på om det kommer noen konstruktiv ut va de, tragedien er for stor til det. Hvis man er innstilt på å trekke en konklusjon av et eventuelt etterpå-oppgjør, kan man et-

OPPFORDRING: Kristian Ottosen oppfordrer stortingspolitikere til å løse spørsmålet om erstatning til det norske jødiske miljøet. NTB-foto: RUNE PETTER NESS

ter min mening gjøre det ved at man rett og slett samtaler seg frem til en størrelse som reflekterer det problem man står overfor.

Okkupasjonsmakten

Ottosen understreker at ansvaret for beslagleggelsen av jødernes eiendom hviler på okkupasjonsmaktens politikere.

- Men det er klart av vi hefter jo - uansett hvem som har hatt de avgjørende ord - for den jødiske verden, for de forbrytelser som ble begått her i

landet. I hvert fall gjør vi det moralsk sier Ottosen.

Han tror ikke at det ble gjort forskjell fra myndighetenes side på jøder og ikke-jøder når det gjaldt erstatninger som ble utbetalt etter krigen. Men av jødene ble hele familie utsløttet i Auschwitz, og det var få igjen som kunne stille krav om erstatning. Av 767 jøder som ble depotert, overlevde bare 28. Av dem var det få som hadde hatt noe formue, og noen av de overlevende vendte aldri tilbake til Norge. De som kom, var heller ikke særlig innstilt på å kjempe for å få tilbake jødiske verdier.

- Ekstremt smertefullt spørsmål

Spørsmålet om beslagleggelsen av verdier under krigen og erstatningsoppgjøret etterpå er ekstremt smertefullt for det jødiske miljøet i Norge.

Følelsene er blandede når saken nå igjen kommer til overflaten.

Berit Reisel, som leder Det Mosaiske Trossamfunds (DMT) arbeid med saken, sier dette til NTB.

DMT har drevet sitt eget granskningsarbeid etter at avisartikler i Dagens Næringsliv i mai i fjor satte saken på den politiske dagsordenen. Høyres Petter Thomassen ba kort etter Justisdepartementet sette ned en uavhengig ekspertgruppe for å granske historien. I disse dager er departementet i ferd med å sette sammen en forskergruppe som skal utføre undersøkelser. Reisel understreker at initiativet ikke kom fra jødene i Norge.

- Det har ikke vært vårt ønske å bringe dette frem på noen som helst måte. Men når myndighetene bringer det frem, er det vår forpliktelse å følge det, sier Reisel.

Forsiktige anslag fra DMT går ut på at verdier for minst 500 millioner kroner (om-

regnet til dagens verdi), antagelig langt mer, ble ranet fra de norske jødene under krigen av Quisling-regimet. Svært lite ble erstattet etterpå.

Det har vakt stor oppmerksomhet i jødiske miljøer internasjonalt at en slik sak ikke er løst i Norge, som har plassert seg så sentralt i fredsprosessen i Midtøsten, fremholder Reisel.

Onsdag må justisminister Grete Faremo møte i Stortinget for å svare på spørsmål fra Kjell Magne Bondevik (kr.f.) om hvordan departementet vil legge opp granskningen. Reisel mener det er viktig at politikerne tar opp saken.

Norsk anliggende

- Dette er et norsk anliggende, dette er norsk historie. Det er Norge som må se på seg selv. Det skal ikke være sånn her i Norge at enkelte grupper eller enkelte mennesker ikke har samme borgerrettigheter som and-

LEDER ARBEIDET: Berit Reisel leder Det Mosaiske Trossamfunds arbeid i saken om de jødiske verdiene som ble beslaglagt under krigen. I bakgrunnen synagogen i Bergstien i Oslo. NTB-foto: PER LØCHEN

re, sier hun. - Har du noen oppfordring til politikerne i denne saken?

- Det er ekstremt viktig at de følger den og at den blir håndtert på det nivået hvor den har sin plass.

Mange i det jødiske miljøet, særlig blant den eldre generasjon, er engstelige når saken kommer opp på ny. Samtidig har de et ønske om at den skal bli bragt i orden, sier Reisel.

- Nytt fundament

- Hele deres etterkrigstilvarelse har gått ut på å forsøke å skape seg et nytt fundament, både følelsesmessig og økonomisk. Alt det som skjedde i disse årene preger hver og en, sier hun.

Reisels foreldre flyktet til Sverige under krigen, der hun ble født i 1945.

Rundt 1000 jøder er i dag knyttet til menigheten i Oslo. I tillegg bor drøyt 100 i Trondheim, der det også er en menighet, og et fåtall andre steder i landet.

29560